

PREUZIMANJE C MARKET - HRONOLIJA

Nekada najveći trgovinski lanac u Srbiji, C market je osnovan 1991. godine transformacijom preduzeća za unutrašnji promet Centromarket iz Beograda, kao jedne od 5 radnih organizacija u SOUR-u Centroprom. Privatizacija društvenog kapitala je počela 26. novembra 1991. godine odlukom Radničkog saveta preduzeća o izdavanju internih deonica, prema odredbama Zakona o društvenom kapitalu i Zakona o uslovima i postupku pretvaranja društvene svojine u druge oblike svojine. Kompanija je 1998. godine registrovana kao Trgovinsko akcionarsko društvo C market, sa 76,94% akcija u privatnom vlasništvu, i 23,06% akcija u vlasništvu države.

Generalni direktor C marketa od njegovog osnivanja, Slobodan Radulović je tokom devedestih godina u javnosti važio za uticajnu ličnost u političkom i privrednom životu zemlje. Bio je jedan od nosilaca izborne liste Demokratske stranke na lokalnim izborima 1992. godine, zatim je pristupio Novoj demokratiji, a 2000. godine njegovo ime se pojavilo na listi lica kojima se, zbog bliskosti sa vladajućim režimom, zabranjuje ulazak u zemlje Evropske unije.

Tokom 2002. godine radnici-akcionari C marketa se u više navrata obraćaju generalnom direktoru Raduloviću sa zahtevom da potpiše prospekt preduzeća kako bi svoje akcije mogli da iznesu na berzu. Ni na jedan od ovih zahteva generalni direktor nije odgovorio, već počinje da vrši pritisak na radnike-akcionare da ga ovlaste da ih u narednih pet godina zastupa na Skupštini Društva, punovažno učestvuje u donošenju odluka i koristi sva njihova upravljačka prava koja proizilaze iz akcija, da mu povere na čuvanje Potvrde o vlasništvu nad akcijama koje će on deponovati kod banke po svom izboru. Nakon što su odbili da potpišu ovakva punomoćja, 135 radnika-akcionara C marketa je na različite načine otpušteno sa posla.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju, ministar Aleksandar Vlahović, 20. septembra 2002. godine podnosi inicijativu za privatizaciju C marketa, tako što će se od neprivatizovanih 23,06% kapitala 70% preneti Akcijskom fondu, a 30% podeliti besplatno. U inicijativi Ministarstva stoji da je C market društveno preduzeće, iako je ono od 1998. godine akcionarsko društvo u većinskom privatnom vlasništvu. Tokom naredne dve godine, važnu ulogu u sukobima oko preuzimanja C marketa igraće Udruženje mladih radnika, to jest onih radnika koji tokom devedesetih nisu ostvarili pravo na besplatne akcije, a kojima je generalni direktor obećao da će ga ostvariti iz 30% od preostalih 23,06% društvenog kapitala. Ovo Udruženje se u javnosti predstavljalo i kao Udruženje budućih akcionara C marketa, i često je organizovalo demonstracije u korist direktora Radulovića (protesti ispred Vlade Srbije i tržnog centra Mercator protiv Mercatorove ponude za preuzimanje, peticija ispred objekata C marketa «da C market ostane u Srbiji» i slično).

Nakon isteka mandata Radulovićevoj upravi februara 2003. godine, Udruženje malih akcionara C marketa, koje okuplja 102.000 akcija, odnosno oko 51,5% ukupnog vlasništva kompanije, uputilo je 12. maja 2003. godine dopis upravi u kojem traže sazivanje Skupštine. Na ovaj dopis nikada nije odgovoreno. Skupština akcionara je sazvana tek 22. avgusta 2003. godine oglasom u dnevnom listu Nova Borba za 1.

septembar 2003. u Sava Centra. Shvativši da nema potrebnu većinu za reizbor, Radulović menja termin i mesto održavanja Skupštine za 30. avgust 2003. u Surčnu. Skupština je otkazana objavljivanjem oglasa istog dana (30. avgusta), za koji je i zakazana, iako je zakonski rok za zakazivanje Skupštine bio osam dana. Prvobitno zakazana Skupština je ipak održana 1. septembra, u organizaciji Udruženja malih akcionara u Sava centru, i na njoj su izabrani novi Upravni i Nadzorni odbor, a Udruženje je 17. septembra 2003. godine uputilo zahtev Trgovinskom sudu za brisanje Slobodana Radulovića kao zastupnika C marketa, i za upis Milenka Pavlovića, izabranog na Skupštini 1. septembra. Trgovinski sud u Beogradu je 9. oktobra 2003. godine doneo rešenje kojim ne dozvoljava brisanje Slobodana Radulovića i upis Milenka Pavlovića. U obrazloženju se navodi da je na Skupštini akcionara 1. septembra 2003. godine, «izabrano novo rukovodstvo, a da prethodnom rukovodstvu nije izglasana odluka o razrešenju. Sud konstatuje da samo isticanje mandata je samo preduslov (osnov), dok konstitutivno dejstvo proizvodi odluka o razrešenju», kao i da je u Upravni odbor izabrano 6 umesto 8 članova, odnosno da iz zapisnika nije moguće utvrditi da su oni izabrani.

Trgovinski sud u istom rešenju kaže i da je Skupština od 30. avgusta 2003. godine održana suprotno članu 250 stav 3 Zakona o preduzećima, kojim je predviđeno da od zakazivanja skupštine akcionara do njenog održavanja mora proći najmanje osam dana. Ovu odluku je 26. novembra 2003. potvrdio Viši Trgovinski sud. Na zahtev Senzala, brokera akcionara okupljenih oko Udruženja, Centralni registar hartija od vrednosti 9. marta 2004. godine donosi rešenje o dodeli CFI koda i ISIN broja emitentu C market. Akcije izlaze na berzu. C market podnosi Vrhovnom sudu tužbu u upravnom sporu protiv rešenja Centralnog registra. Vrhovni sud se 30. juna oglašava nenadležnim i prosleđuje spise Trgovinskom sudu u Beogradu.

Slovenačka kompanija Mercator 9. avgusta 2004. godine dostavlja ponudu za preuzimanje akcija C marketa po ceni od 18.000 dinara. U javnosti se pokreće široka kampanja protiv ponude Mercatora, u koju su, između ostalih, uključeni Delta M (najavljuje formiranje nacionalnog konzorcijuma 15 firmi za preuzimanje C marketa), zatim «mladi radnici», odnosno «buduci akcionari» C marketa (organizuju ulične demonstracije sa slogama: «Nećemo da učimo slovenački», «Pobijeni vojnici opominju» i «Jankoviću vrati se kući kod mame», prikupljanje potpisa da «C market ostane u Srbiji» i sl.), i Privredna komora Srbije, koja takođe inicira formiranje konzorcijuma domaćih firmi koji bi se suprotstavio ponudi Mercatora. U argumantaciji za formiranje nacionalnog konzorcijuma, ističe se tvrdnja da će u slučaju da domaće firme kupe C market, ovaj lanac prodavati domaće proizvode. Predsednik uprave Mercatora Zoran Janković u više navrata objašnjava da njihov tržišni centar na Novom Beogradu prodaje «samo 16% slovenačke robe, više od 40% robe iz srpske proizvodnje, a više od 90% dobavljača su srpske firme. Ipak, u izjavama zvaničnika iz Srbije, uporno se ponavlja da će vlasništvo domaćih firmi obezbediti prodaju domaćih proizvoda u lancu C market, dok bi u slučaju preuzimanja od strane inostrane firme, C market prodavao robu iz uvoza.

Na sastanku domaćih privrednika koji je 28. septembra organizovala Privredna komora Srbije, povodom formiranja nacionalnog konzorcijuma za preuzimanje C marketa, tadašnji izvršni direktor PKS, a danas ministar poljoprivrede Slobodan Milosavljević, izjavljuje: «Ako i ne formiramo konzorcijum, cilj je da pokušamo da ovom aktivnošću

podignemo cenu akcija C marketa. Poruka upućena domaćim privrednicima jeste ta da je najvrednija imovina nacionalne privrede tržište koje poseduje, i privrednici još uvek imaju šansu da jedan deo tržišta ulaskom u ovaj konzorcijum sačuvaju za sebe, a prema podacima PKS, učešće C marketa na tržištu Srbije iznosi 18 odsto» (Danas, 28. februar 2004.).

Upravni odbor C marketa se 30. septembra obraća radnicima-akcionarima Obaveštenjem u kojem ponudu Mercatora naziva «neprijateljskom» i poziva ih da ponudu ne prihvate. U obaveštenju, između ostalog, stoji: «Ako bi ponuda za preuzimanje koju je dao Mercator bila prihvaćena to bi značilo, ne samo kraj samostalnog razvoja srpske trgovine, već i osvajanje najvećeg dela srpskog tržišta od strane inostrane trgovačke kuće koja ima cilj da zagospodari tržištem jugoistočnog Balkana, a to znači pre svega tržištem Srbije, zbog njenog specifičnog geografskog položaja. Ovakav strateški cilj Mercatora, koji u sebi sadrži ozbiljne elemente monopolističkog ponašanja doveo bi u preterano zavisanoj položaj ne samo domaću trgovinu, u kojoj bi položaj i uloga C marketa a.d. bio minoran, već bi time u zavisanoj položaj bila dovedena i celokupna srpska privreda koja svoj interes želi da ostvari kroz distribuciju svojih proizvoda preko domaće trgovačke mreže.»

Krajem septembra i početkom oktobra 2004. godine, 32 domaće firme na čelu sa Deltom formiraju domaći konzorcijum koji će zajedno da upravom C marketa dati kontraponudu Mercatoru. U konzorcijumu se još nalaze Imlek, Industrija mesa Topola, Karneks, Agroživ, Juhor, Vital, Dijamant, Swissllon, Bambi, Fidelinka, Banini, Pekarska industrija Pančevo, Ishrana, Polimark, Frikom, Marboprodukt, Apatinska pivara, Atlas group, Industrija vode Vmjeci, Beohemija, Beograf – Bukulja, Ekoprodukt, Alkont, Gulas, Grandprom, Donkafe, Fresh & Co, SI&SI, Sojaprotein, AIK banka, MCCANN Erickson group. Delta daje saopštenje u kojem izražava podršku generalnom direktoru C marketa Raduloviću i rukovodstvu da sami otkupe većinski paket akcija, dok istovremeno predsednik Upravnog odbora C marketa Milivoje Belić izričito izjavljuje da «C market nema nameru da se udružuje sa Deltom pri otkupu akcija». Povodom nedoumica oko prirode «podrske» Delte rukovodstvu C marketa, Milka Forcan objašnjava: «Delta podržava menadžment C marketa u nameri da samostalno učestvuje u kupovini akcija i pridružuje se konzorcijumu koji okuplja C market. Naša podrška je i finansijske prirode, ali naglašavamo da smo samo jedna od firmi, ne i vodeća, niti ona koja organizuje ovaj konzorcijum koji će učestvovati u kupovini akcija» (Danas, 1. oktobar 2004).

Ministar trgovine u Vladi Srbije Bojan Dimitrijević, u izjavi datoj 4. oktobra, objašnjava stav Vlade povodom preuzimanja trgovinskih lanaca: «Država, međutim, ne može da se meša ni na jedan način, jer nema i ne treba da ima bilo kakva ovlašćenja kako u trgovinskom sektoru, tako u privredi u celini. Sve treba prepustiti isključivo domaćim firmama, koje moraju same da se organizuju i same da se štite. Vlada je trenutno jedino zainteresovana za formiranje jakog nacionalnog konzorcijuma koji će izaći sa ponudom da preuzme akcije zaposlenih, onako kako je to uradio slovenački Merkator. Država ne može da otkupljuje akcije i pozajmljuje novac firmama, a ne može ni da ih organizuje, jer to ne bi bila dobra poruka za zemlje evropske unije i strani kapital. Vlada može, samo u načelu, da podrži odluke koje donesu domaće firme» (Danas, 4. oktobar 2004).

Po tužbi C marketa, Trgovinski sud u Beogradu, sudija Delinka Đurđević kao izvršni sudija u vanparničnom predmetu, 12. oktobra 2004. godine donosi Rešenje kojim se izriče privremena mera zabrane izvršenja rešenja Centralnog registra hartija od vrednosti

o dodeli CFI koda i ISIN broja emitentu C market, čime se akcije C marketa povlače iz trgovanja do pravosnažnog okončanja spora. Komisija za hartije od vrednosti 16. oktobra 2004. odobrava još dve ponude za preuzimanje C marketa – investicionog fonda Ashmore Investment Management Limited iz Londona i Radulovićeve firme Primer C. Kako stoji u saopštenju Komisije, tek po okončanju sednice im je dostavljeno Rešenje Trgovinskog suda u Beogradu od 12. oktobra, na osnovu koga je zatim Komisija po službenoj dužnosti donela i zaključke o odlaganju izvršenja svih ponuda za preuzimanje akcija C marketa, do okončanja sudskog postupka.

Mali akcionari 8. februara 2005. godine podnose zahtev Trgovinskom sudu u Beogradu da naloži održavanje godišnje Skupštine C marketa, koja nije održavana prethodne dve godine. Rešenjem XII-P-59/05 od 11. marta 2005. godine, sud nalaže održavanje skupštine i imenuje advokata radnika-akcionara Branka Pavlovića za privremenog zastupnika ovlašćenog da sazove i predsedava skupštinom, utvrdi mesto i datum njenog održavanja o dnevni red. Na zahtev Republičkog javnog tužilaštva iz Beograda, Trgovinski sud u Beogradu 13. aprila donosi Rešenje kojim «ODLAŽE, ODNOSNO PREKIDA» izvršenje Rešenja XII-P-59/05. Vlasnici 51,5% akcija najavljuju osnivanje ortačkog društva KPACM, u koje bi uneli svoje akcije C marketa kao osnivački ulog, a potom prodali ortačko društvo.

Radulović 6. avgusta održava Skupštinu C marketa na kojoj ne dozvoljava ulazak zastupniku radnika-akcionara Branku Pavloviću. Ova Skupština donosi odluku o dokapitalizaciji C marketa koju je predložila firma Novafin iz Luksemburga. Radnici-akcionari 8. avgusta zahtevaju od Komisije za hartije od vrednosti da odbije odluku o dokapitalizaciji, tvrdeći da je Radulović podneo falsifikovana punomoćja, te da Skupština nije imala kvorum za odlučivanje. U izjavi za Glas javnosti od 19. avgusta 2005. godine, Branko Pavlovic saopštava da su vlasnici 51,5% akcija C marketa, pregovarali sa više strateških partnera (među kojima i Ashmore i Mercator), o prodaji ortačkog društva, i da je najbolju ponudu dala Delta. Pavlovic izjavljuje da je cena po kojoj će Delta kupiti 102.000 akcija C marketa poslovna tajna.

Vlasnik Delte Miroslav Mišković se 19. avgusta 2005. godine sastaje sa malim akcionarima, saopštava im da iza dokapitalizacije C marketa stoje Slobodan Radulović i Milan Beko, koji vrše snažan pritisak na državne organe da se spreči trgovanje akcijama C marketa na berzi. Prema svedočenju predstavnika Udruženja, Miroslav Mišković im predlaže da od ponedeljka 22. avgusta organizuju ulične proteste na kojima bi zahtevali da im se omogući izlazak na berzu.

Kasnije istog dana, u prostorijama EKI Investmenta Danka Đunića, na inicijativu Vojislava Koštunice i na poziv Danka Đunića, Miroslav Mišković, Slobodan Radulović i Milan Beko potpisuju Memorandum o razumevanju, kojim između sebe regulišu preuzimanje akcija malih akcionara, nakon kojeg će Laderna Milana Beka postati vlasnik 60%, a Delta vlasnik 40% kupljenih akcija. “Projekat”, kako se u Memorandumu naziva realizacija ovog sporazuma, predviđa da Radulovićev Primer C preuzme akcije malih akcionara po ceni koju im je obećala Delta prilikom pregovora o prodaji ortačkog društva (300 evra), da potom Delta i firma Laderna Milana Beka kupe Primer C, a da preduzeće koje će zajedno osnovati Delta i Laderna izvrši dokapitalizaciju C marketa. Nakon dve godine, Laderna će svoje akcije prodati Delti po ceni koja je unapred utvrđena. Pored trojice kupaca, Memorandum je potpisao i Danko Đunić, a EKI Investment je određen za

pružanje ekspertske pomoći u realizaciji Memoranduma Mercator povlači svoju ponudu. Zoran Janković u izjavi koju prenosi Danas od 23. avgusta, kao razlog navodi vanberzansku trgovinu akcijama preko ortačkog društva. Uprava Mercatora je zaključila «da u Srbiji, pored zvanične berze, deluje i privatna berza, preko koje se trguje akcijama C marketa, što ne obezbeđuje zadovoljavajuću pravnu sigurnost». Komentarišući povlačenje Mercatora, Branko Pavlović u izjavi za Danas od 24. avgusta kaže da je ovaj potez «neočekivan, naročito kada se ima u vidu da je razrešenje situacije bilo na vidiku. Zašto je Mercator to uradio i omogućio akcionarima da imaju nekonkurentne uslove prilikom prodaje svojih akcija, to bi trebalo da pitate Zorana Jankovića.»

Menadžment C marketa 18. septembra podnosi zahtev za povlačenje tužbe protiv dodele CFI koda i ISIN broja akcijama kompanije. Trgovinski sud početkom oktobra prihvata ovaj zahtev i donosi rešenje kojim se omogućava trgovina akcijama C marketa. Na pitanje da li je moguće da Ashmore u preuzimanju pobedi savez Miroslava Miškovića i Milana Beka, Branko Pavlović izjavljuje: «Akcionari su slobodni da trguju svojim akcijama. Međutim, moje mišljenje je da je potpuno besmisleno očekivati da će Beka i Mišković da naprave takav dogovor a da se zatim neko treći umeša i uzme deo za sebe. Kako će oni to da urade ja ne znam, ali nema šanse da Ashmore dobije tu igru.» (Danas 5. oktobar 2005. godine).

Rešenjem Komisije za hartije od vrednosti od 27. oktobra, odobren je nastavak preuzimanja C marketa. Od preostalih ponuđača, investicionog fonda Ashmore i Primera C, Komisija je zatražila da u roku od 15 dana ponovo dostave garancije za kupovinu akcija C marketa u količini koja je navedena u njihovoj ponudi. Ashmore i Primer C dostavljaju dokumentaciju u predviđenom roku. Komisija za hartije od vrednosti 15. novembra donosi odluku da ne dozvoli investicionom fondu Ashmore da nastavi postupak preuzimanja akcija C marketa, nakon što je utvrdila da je početnu ponudu dao Ashmore investment management limited registrovan u Londonu, dok je u nastavku procesa preuzimanja, garanciju za tu ponudu dostavio Ashmore global special situations fund limited sa Islanda.

Danas, 16. novembar, Branko Pavlović: «Za mene je priča o preuzimanju firme putem tržišta završena onoga trenutka kad sam postigao dogovor da akcionari C marketa prodaju svoje akcije za 300 evra. Ta cena im je zagarantovana. Na pitanje da li to znači da će akcionari sada opet imati dve mogućnosti – da se opredeljuju između ponude Delte M (van tržišta kapitala) i Primera C (na tržištu kapitala), Pavlović nije hteo precizno da odgovori rekavši samo da je možda pogrešno polaziti od pretpostavke da će se ova dva ponuđača sa svojim ponudama pojaviti posebno. »Istog dana, Primer C objavljuje ponudu na 20.000 dinara po akciji za najmanje 33,4% akcija C marketa. Ponudu će 24. novembra korigovati na 25.800 dinara po akciji – 300 evra u dinarskoj protivvrednosti. Po ceni od 25.800 dinara po akciji, 7. decembra 2005. godine Primer C kupuje 74,5% akcija C marketa. U vlasništvu malih akcionara je ostalo 2,5% akcija, dok se 23 % u vlasništvu Republike Srbije i dalje prodaje kao društveni kapital, preko Agencije za privatizaciju. Na pitanje da li je Delta učestvovala u preuzimanju C marketa, Branko Pavlović odgovara da «to ne može da komentariše i da sada kada se sve dobro završilo i nije tako važno» (Danas, 8. decembar 2005. godine).